

6D011300 –Биология мамандығы бойынша философия докторы (PhD) дәрежесін алу үшін дайындалған Майматаева Асия Дүйсенгалиевнаның «Болашақ биолог мұғалімдердің ақпараттық құзыреттілігін қалыптастыру әдістемесі» тақырыбында жазылған диссертациялық жұмысына ресми рецензенттің

ПІКІРІ

1. Зерттеу тақырыбының өзектілігі және оның жалпы ғылыми және жалпы мемлекеттік бағдарламаларымен байланысы

2013 жылы бекітілген "Ақпаратты Қазақстан-2020" мемлекеттік бағдарламасы ақпараттық қоғамға көшу үшін жағдай жасаудағы қадамдардың бірі болды. Еліміздің экономикасын цифрлық трансформациялаудың іргетасы ретінде аталған бағдарлама мына факторлардың дамуына: ақпараттық қоғамға көшуге, мемлекеттік басқаруды жетілдіруге, "ашық және мобиЛЬДІ үкімет" институттарын құруға, ақпараттық инфрақұрылымның тек корпоративтік құрылымдарға ғана емес, сондай-ақ ел азаматтарына қолжетімділігін арттыруға септігін тигізді. Алайда АТ жаһандық ауқымда қарқынды түрде дамуы өз ережелеріне мәжбүрлеп, адекватты және уақтылы реакция талап етеді. Сондықтан Қазақстан үшін келесі қадам – ұлттық экономиканың, білім берудің, негізгі салаларын, сондай-ақ мемлекеттің қоғаммен және бизнеспен өзара іс-қимыл жасау салаларын түрлендіру процесіне дер кезінде бастамашылық ету.

Мемлекет басшысы 2017 жылғы 31 қаңтардағы Қазақстан халқына жолдауында цифрандыру арқауы болып табылатын Үшінші жаңғыру туралы, цифрлық технологияны қолдану арқылы құрылатын жаңа индустрияларды өркендештеп қажеттілігін, және "коммуникацияның дамуы мен оптикалық-талшықты инфрақұрылымға жаппай қолжетімділікті қамтамасыз ету керек. Цифрлық индустрияны дамыту басқа барлық салаларға серпін береді" деп жариялады. Мемлекет басшысының 2017 жылғы 31 қаңтардағы Қазақстан халқына жолдауын іске асыру жөніндегі Жалпыұлттық жоспарда мемлекеттің Үшінші жаңғыруын іске асыру мақсаттарына қол жеткізу дің критерийі айқындалды – Қазақстан 2050 жылға қарай әлемдегі ең алдыңғы қатарлы 30 мемлекеттің қатарына қосылады. Бұғынгі күні ақпараттық-технологиялық инфрақұрылым экономикалық дамудың маңызды элементі болып қалыптасуда. Заманауи қолжетімді телекоммуникациялық инфрақұрылымсыз Қазақстанның әлемдік экономикалық және ақпараттық кеңестікте орнығуы мүмкін емес. АКТ қолжетімділігі цифрлық экономиканы құрудың іргетасы болып табылады.

Интернетке кең жолақты қолжетімділік дамыған АКТ инфрақұрылымының негізгі құрауышы болып табылады. Кеңжолақты қолжетімділік FTTx, ADSL сияқты сымды технологиялармен және 3G, 4G және спутниктік байланыс сияқты сымсыз технологиялармен қамтамасыз етіледі. Халықты және бизнесті интернет желісіне кеңжолақты қолжетімділікпен қамтамасыз ету үшін 1 Қазақстан Республикасының қалаларында және облыстарында телекоммуникациялық инфрақұрылым

құрылды; алайда, бүгінгі күнге ол ауыл тұрғындарының қажеттіліктерін қанағаттандырмайды. Цифрлық тенсіздікті төмендешу мақсатында ауылдық елді мекендерді кеңжолақты қолжетімділік желілерімен сапалырақ және толайым қамтамасыз ету қажет.

Қазіргі танда XXI ғасырдағы ақпараттық қоғам қажеттілігін қанағаттандыру мақсатында келесі міндеттерді шешу анықталды: яғни, компьютерлер, интернет және телекоммуникациялық желілерін, электрондық, мультимедиалық-электрондық оқулықтарды білім беру ортасында орнымен пайдалана отыр білім сапасын көтеру.

Ақпараттандыру-ақпараттық-коммуникативтік технологияларды пайдаланудың негізінде электрондық ресурстарды, ақпараттық жүйелерді дамытуға бағытталған ұйымдастырушылық, әлеуметтік-экономикалық, ғылыми-техникалық үдеріс. Сонымен бірге, ақпараттандырудың педагогикалық үдеріске де тікелей қатынасы бар, өйткені білім алушылардың ақпараттануы, олардың білім, біліктіліктерінің құзыреттілігін құрайды.

Олай болса, болашақ биолог мұғалімдердің ақпараттық құзыреттілігін қалыптастыру білім беру жүйесінде өзекті мәселе болып отыр.

Соған байланысты ізденуші А.Д.Майматаеваның «Болашақ биолог мұғалімдердің ақпараттық құзыреттілігін қалыптастыру әдістемесі» тақырыбында жазылған диссертациялық жұмысы бүгінгі әлеуметтік тапсырысқа сәйкес болашақ мамандарды даярлауда өзекті мәселеге арналған.

2. Диссертацияға қойылатын талап деңгейіндегі ғылыми жаңашылдығы

Зерттеу барысында ізденуші төмендегідей ғылыми нәтижелерге қол жеткізген:

Бірінші нәтижесе: болашақ биолог мұғалімдердің ақпараттық құзыреттілігін қалыптастырыуын зерттеуге байланысты шетелдік және отандық еңбектерге талдау жасау арқылы теориялық негіздеріне саралау жасағаны.

Екінші нәтижесе: болашақ биолог мұғалімдердің ақпараттық құзыреттілігін қалыптастырудың құрылымдық - мазмұндық моделін құруы.

Үшінші нәтижесе: болашақ биолог мұғалімдердің ақпараттық құзыреттілігін қалыптастырудың әдістемесін ұсынғаны. Ғылыми – зерттеу жұмыстарының нәтижелері «Биологиялық білімді ақпараттандыру» элективті пәні, 1 курс 5B011300 – Биология мамандықтарының студенттеріне арналған «Омыртқасыздар зоологиясы» пәнінен электронды оқу құралы және 2 курсқа «Омыртқалылар зоологиясы» пәнінен электронды атлас орыс және қазақ тілдерінде оқу үдерісіне ендірілгені және «Омыртқасыздар зоологиясы» пәнінен оқу презентацияларын әзірлеу және қолдану бойынша әдістемелік нұсқаулық "Оқу презентациялары" атты веб-сайтта (<http://www.maimatayba.com/>) дайындалғандығы.

Төртінші нәтижесе: ұсынылған әдістеменің тиімділігі педагогикалық эксперимент арқылы тексеріліп, дәлелденгені.

3. Ізденушінің диссертацияда тұжырымдалған әрбір ғылыми нәтижесінің, тұжырымдары мен қорытындыларының дербес жазылуы, дәйектілігі және ішкі бірлігі

Бірінші нәтижесінің негізделуі және шынайылық дәрежесі- диссиденттың болашақ биолог мұғалімдердің ақпараттық құзыреттілігін зерттеу нәтижесін қолданудың теориялық мәселелерін сарапауда нормативтік құжаттар мен ғылыми еңбектерге талдау жасай отырып негіздең және жеке ойын тұжырымдап, биологиялық білім берудегі мазмұны толықтырылып, өзіндік қорытынды жасай білгендейтінде.

Екінші нәтижесінің негізделуі және шынайылық дәрежесі - зерттеу мәселесіне байланысты құрылған модель. Болашақ биолог мұғалімдердің ақпараттық құзыреттілігін қалыптастырудың құрылымдық – мазмұндық моделін құруы биологиядың оқыту әдістеменің ерекшеліктерін анықтауға бағытталғандығында.

Үшінші нәтижесінің негізделуі және шынайылық дәрежесі- болашақ биолог мұғалімдердің ақпараттық құзыреттілігін қалыптастырудың мазмұны анықталды және әдістемесі ұсынылып, «Биологиялық білімді ақпараттандыру» электривті пәні, 1 курс 5B011300 – Биология мамандықтарының студенттеріне арналған «Омыртқасыздар зоологиясы» пәнінен электронды оқу құралы және 2 курсқа «Омыртқалылар зоологиясы» пәнінен электронды атлас орыс және қазақ тілдерінде оқу үдерісіне ендірілгенде және «Омыртқасыздар зоологиясы» пәнінен оқу презентацияларын әзірлеу және қолдану бойынша әдістемелік нұсқаулық "Оқу презентациялары" атты веб-сайтта (<http://www.maimatayba.com/>) дайындалғандығында.

Төртінші нәтижесінің негізделуі және шынайылық дәрежесі- болашақ биолог мұғалімдердің ақпараттық құзыреттілігін қалыптастыру әдістемесінің тиімділігі эксперимент жүзінде тексеріліп және нәтижелері қорғауға ұсынылуы зерттеу жұмысының тиімділігін көрсетеді.

Диссиденттың зерттеу жұмысында қол жеткізген нәтижелері ішкі бірлікпен сипатталады. Диссидент зерттеу міндеттерін қатаң логикалық бірізділікпен ашып көрсете білген.

4. Диссертацияда тұжырымдалған әрбір ғылыми нәтиженің академиялық адалдық принциптеріне сәйкестігі

Бірінші нәтиженің жаңалық дәрежесі - болашақ биолог мұғалімдердің ақпараттық құзыреттілігін зерттеу нәтижелеріне қатысты жазылған еңбектерге жан-жақты талдаулар жасалып, болашақ биолог мұғалімдердің ақпараттық құзыреттілігін қалыптастыру үшін үшін ғылыми –зерттеу нәтижелерін оқу үдерісінде қолданудың теориялық негіздері айқындалған.

-Екінші нәтиженің жаңалық дәрежесі - болашақ биолог мұғалімдердің ақпараттық құзыреттілігін қалыптастырудың құрылымдық – мазмұндық моделін құруы биологиядың оқыту әдістеменің ерекшеліктерін анықтауға бағытталған. Болашақ биолог мұғалімдердің ақпараттық құзыреттілігін қалыптастыру үшін құрылған моделдің – жүйелі білім алып, тиімді шешім қабылдауға мүмкіндік беретіндігі.

-*Үшінші нәтиженің жаңалық дәрежесі* – зерттеу жұмысының мазмұнын анықтауда ізденуші болашақ биолог мұғалімдердің ақпараттық құзыреттілігін қалыптастырудың мазмұнын анықтап және әдістемесін жасады, «Биологиялық білімді ақпараттандыру» элективті пәні, 1 курс 5B011300–Биология мамандықтарының студенттеріне арналған «Омыртқасыздар зоологиясы» пәнінен электронды оқу құралы және 2 курсқа «Омыртқалылар зоологиясы» пәнінен электронды атлас орыс және қазақ тілдерінде оқу үдерісіне ендірілгендейі және «Омыртқасыздар зоологиясы» пәнінен оқу презентацияларын әзірлеу және қолдану бойынша әдістемелік нұсқаулық "Оқу презентациялары" атты веб-сайтта (<http://www.maimatayba.com/>) дайындалғандығы үшінші нәтиженің жаңалық дәрежесін аңғартады.

-*Төртінші нәтиженің жаңалық дәрежесі* – болашақ биолог мұғалімдердің ақпараттық құзыреттілігін қалыптастыру әдістемесінің тиімділігі эксперимент жүзінде тексеріліп, дәлелденуі және нәтижелерінің қорғауға ұсынылуы қафидаларының дұрыстығын растайды.

5. Диссертациялық жұмыс нәтижелерінің практикалық құндылығы

Диссертациялық жұмыстың нәтижесінде:

- болашақ биолог мұғалімдердің ақпараттық құзыреттілігін қалыптастырудың теориялық негіздері айқындалған;
- болашақ биолог мұғалімдердің ақпараттық құзыреттілігін қалыптастырудың құрылымдық - мазмұндық моделі жасалған;
- болашақ биолог мұғалімдердің ақпараттық құзыреттілігін қалыптастырудың мазмұны анықталды және әдістемесі жасалған;
- ақпараттық құзыреттілігін қалыптастыру әдістемесінің тиімділігі эксперимент жүзінде тексерілді және оқу үдерісіне ендірілген.
- жаңа «Биологиялық білімді ақпараттандыру» элективті пәнінің қазақ және орыс тілдеріндегі бағдарламасы, оқу-әдістемелік кешені, әдістемелік оқу құралы дайындалды және оқу үдерісіне ендірілген;
- 1 курс 5B011300 – Биология мамандықтарының студенттеріне арналған «Омыртқасыздар зоологиясы» пәнінен электронды оқу құралы және 2 курсқа «Омыртқалылар зоологиясы» пәнінен электронды атлас орыс және қазақ тілдерінде оқу үдерісіне ендірілген.
- «Омыртқасыздар зоологиясы» пәнінен оқу презентацияларын әзірлеу және қолдану бойынша әдістемелік нұсқаулық "Оқу презентациялары" атты веб-сайтта (<http://www.maimatayba.com/>) дайындалған.

Зерттеу нәтижелерін жоғары педагогикалық оқу орындарында болашақ биолог мұғалімдерді даярлауда, педагогтардың біліктілігін жетілдіру курстарында пайдалануға болады.

6. Диссертация бойынша кемшіліктер мен ұсыныстар

Майматаева Асия Дүйсенгалиевнаның диссертациялық жұмысы өз бетімен жазылған, толық аяқталған жұмыс деп есептеймін. Ғылыми жұмыс өзекті, теориялық тұрғыда толық негізделгенімен, диссертациялық жұмыста келесідей кемшіліктер орын алған:

1. Зерттеу мәселесі бойынша теориялық талдауда шетел ғалымдарының еңбектеріне көп сілтемелер жасалған. Біздің ойымызша Қазақстандық ғалымдардың еңбектеріне көбірек талдау жасалса, диссертациялық жұмыс мазмұны тереңірек ашыла түсер еді.

2. Қысқартаулар мен белгілеудерде кейбір ұғымдардың анықтамасын ашып жазу керек.

3. Диссертация мазмұнында стильдік, грамматикалық қателер кездеседі .

Бұл келтірілген ескертпелер диссертацияның ғылыми құндылығын төмендетпейді.

7. Диссертацияның «Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогикалық университетінде «6D011300 – Биология» мамандығы бойынша философия докторы (PhD), бейіні бойынша доктор дәрежелерін беру үшін диссертацияларды қорғау» талаптарына сәйкестігі

6D011300 –Биология мамандығы бойынша философия докторы (PhD) дәрежесін алу үшін дайындалған Майматаева Асия Дүйсенгалиевнаның «Болашақ биолог мұғалімдердің ақпараттық құзыреттілігін қалыптастыру әдістемесі» тақырыбында жазылған диссертациялық жұмысының ғылыми жаңалығы мен практикалық маңызыдылығы дәйекті, өз бетімен орындалған, жан-жақты зерттелген қолданбалы мәні бар, аяқталған жұмыс деп есептеп, оның авторын «6D011300 –Биология» мамандығы бойынша философия докторы (PhD) дәрежесін алуға лайықты деп есептеймін.

Ресми рецензент,
әл –Фараби атындағы Қазақ ұлттық
университетінің профессоры,
биология ғылымдарының докторы

С.Т. Төлеуханов

РАСТАЙМЫН
әл-Фараби атындағы Қазақ ғылыми кадрлардың
даярлау және аттесттату басқармасының басшысы

ЗАВЕРЯЮ

Начальник управления подготовки и аттестации
научных кадров КазНУ им. аль-Фараби

Р.Е. Кудайбергенова

« _____ » 20 _____ ж.т.

